

Сборник материалов научно-практической конференции с международным участием, посвященной 100-летию Ташкентской медицинской академии,

«100 лет Ташкентской медицинской академии – эпоха больших свершений и открытий»

2

022 годг.
Ташкент,
Узбекистан

Toshkent tibbiyot akademiyasi tashkil etilganining 100 yilligiga bag'ishlangan

"Toshkent tibbiyot akademiyasiga 100 yil – buyuk ishlar va yangikashfiyotlar davri" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari to'plami

2

022 yil Toshkent

---

sh., O'zbekiston

Collection of materials of the scientific and practical conference with international participation, dedicated to the 100th anniversary of the Tashkent Medical Academy,

"100 years of the Tashkent Medical Academy – the era of great achievements and discoveries"

2022

Tashkent, Uzbekistan

TALABALAR VA MURABBIYLARNING AKADEMIK HARAKATCHANLIGI.

Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.

Toshkent tibbiyot akademiyasi, Toshkent, O'zbekiston

Boloniya jarayoni doirasida universitetlar talabalari, o'qituvchilari va ma'muriy xodimlarining akademik harakatchanligi katta ahamiyatga ega. Harakatlanishning asosiy maqsadi talabaga tanlagan ta'lim yo'nalishi bo'yicha ko'p qirrali "Yevropa" ta'limini olish imkoniyatini berish, unga yetakchi ilmiy maktablar an'anaviy tarzda shakllangan tan olingan bilim markazlaridan foydalanish imkoniyatini berish, talaba bilimni kengaytirishdan iborat. Ta'lim vazirlarining Praga bayonotida (2001) ta'kidlanishicha, mobillik uning ishtirokchilariga "Yevropa oliy ta'lim hududining boyliklaridan, jumladan, demokratik qadriyatlar, madaniyatlar va tillar xilma-xilligi, oliy ta'lim tizimlarining xilma-xilligidan foydalanish" imkonini beradi.

"Akademik harakatchanlik" an'anaviy xorijiy stajirovkadan farq qiladi, birinchi navbatda, talabalar chet elga o'qish uchun cheklangan bo'lsa-da, lekin uzoq muddatlarga – bir semestr dan o'quv yiligacha boradilar, ikkinchidan, ular amaliyot davomida to'liq tahsil oladilar. Nafaqat til va kirish individual fanlarni o'rganish, balki to'liq semestr yoki bir yillik kursni o'tash, bu ularga asosiy universitetga qaytgandan keyin beriladi. Boloniya jarayonida akademik harakatchanlikning ikki turi ajralib turadi: "vertical" va "gorizontal". Vertikal harakatchanlik talabani xorijiy universitetda ilmiy daraja olish uchun to'liq o'qishini, gorizontal harakatchanlik esa u yerda cheklangan muddatda (semestr, o'quv yili) o'qishni bildiradi. Muhim masala – akademik mobillik tili. Boloniya deklaratsiyasi qit'aning tillari va madaniyatlarini saqlashga sezgir, ammo Evropa ta'limining umumiy tiliga bo'lgan ehtiyoj ingliz tilini bu rolga qo'yadi. Ta'lim ko'pincha ingliz tilida olib boriladi, lekin doimiy ravishda talaba mezbbon mamlakat tilini o'rganishga da'vat etilishi ta'kidlanadi, buning uchun qabul qiluvchi universitet intensiv til kurslarini tashkil etishga chaqiriladi. Ba'zi hollarda universitetlar buning uchun tashrif buyuradigan talabalardan akademik kreditlar olishga tayyor. Harakatlanishni amaliy tashkil etish muammolari xorijiy universitetga boradigan o'z talabalariga va o'qishga kelgan chet ellik talabalarga nisbatan aniq farq qiladi. Nazariy jihatdan, talabani o'zi bir semestr yoki bir yil davomida unga dars berishga tayyor bo'lgan universitetni izlashi mumkin. Shuni tushunish kerakki, talabani amaliyotga qabul qilish to'g'risida qaror xorijiy universitet tomonidan ko'plab fikrlarga asoslanib qabul qilinadi, bular orasida uning asosiy tayyorgarlik darajasi, chet tillarini bilish, etarli sinf fondining mavjudligi muhim ahamiyatga ega. Agar nomzod rus tilida o'qishga tayyor bo'lsa, biz inklyuziv ta'lim haqida gapirishimiz mumkin, u qachon rus talabalari bilan mashg'ulotlarga boradi; agar talaba universitet tomonidan taklif qilinadigan ingliz tili kursiga yozilsa, uning taklifi bo'yicha yakuniy qaror tegishli tayyorgarlik darajasiga ega bo'lgan etarli hajmdagi guruh tuzilgandan keyin qabul qilinadi. Ingliz yoki boshqa chet tillarida o'qitishni tashkil qilishda shuni tushunish kerakki, ma'ruzalar va amaliy mashg'ulotlar ushbu tillarda etarli miqdordagi o'quv adabiyotlarining mavjudligi bilan ta'minlanishi kerak. Ular bo'yicha testlar va imtihonlar topshirilishi kerak. "Boloniya" harakatchanlik konsepsiyasini amalga oshirishda qo'shma va qo'sh diplomlar eng muhim amaliy yo'nalish hisoblanadi. Ikki tomonlama diplom, ya'ni talaba oliy ta'lim bosqichlaridan birida o'qishning bir davrida hamkorlikdagi universitetlardan ikkita diplom olsa, bu haqiqatga to'g'ri keladi. Bugungi kunga kelib, qo'shma va ikki darajali dasturlarga jalb qilingan talabalar soni unchalik katta emas va Yevropa talabalari umumiy sonining 1% ni tashkil qiladi.

Har bir tibbiyot oliy o'quv yurti va fakultetning rivojlanish strategiyasida fuqarolar salomatligini muhofaza qilish sohasida sodir bo'layotgan jarayonlar hisobga olinishi va amaliy sog'liqni saqlash talabalariga javob berishi kerak.

SHAKLLANTIRISHDA IJTIMOÏY FANLARNING ANAMIYATI.....	231
Niyozova N.Sh.	231
ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ФИЛОСОФСКИХ ДИСЦИПЛИН	232
Норкулов С.Д., Атамуратова Ф.С.	232
<i>RHEUM TATARICUM L.</i> ЎСИМЛИГИ ИЛДИЗЛАРИ ТАРКИБИДАГИ МАКРО ВАМИКРОЭЛЕМЕНТЛАР МИҚДОРИНИ АНИҚЛАШ.....	233
Пазилбекова З.Т., Жоллибеков Б., Аксеитов Ж.Ж., Темирбекова М.М.....	233
ТИББИЙОТДА IPBOARD - ELEKTRON DOSKALARI YORDAMIDA	236
Ro'latbayeva V.S., Sobirova S.K.	236
СОЗДАНИЕ КРОВООСТАНАВЛИВАЮЩЕГО И РАССАСЫВАЮЩЕГОСЯБИОМАТЕРИАЛА НА ОСНОВЕ КОЛЛАГЕНА	237
Раджабов О.И., *Гульманов И.Д., Атажанов А.Ю., Тураев А.С.....	237
СТРУКТУРИРОВАНИЕ КОЛЛАГЕНА ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ПЛЕНОЧНОГОБИОМАТЕРИАЛА	238
Раджабов О.И., Атажанов А.Ю., Тураев А.С., *Муйдинов Н.Т., Баратов К.Р.....	238
MULTIMEDIA TECHNOLOGIYASINING TA'LIM SOHASIDAGI ANAMIYATI.....	239
Sabirova S.Q., Otajonova M.U	239
ТИББИЙОТ ТА'LIMI UCHUN INNOVATSION MAHSULOTLARNI ISHLAVSCHIQRISHDA AXBOROT- HISOBLASH TECHNOLOGIYALARINI QOLLASH. 240	
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.	240
TALABALAR VA MURABBIYLARNING AKADEMIK HARAKATCHANLIGI.....	241
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.	241
ЦИФРОВАЯ МЕДИЦИНСКАЯ ЭКОСИСТЕМА: ГЕНЕЗИС И ПЕРСПЕКТИВЫРАЗВИТИЯ.....	241
Сайфуллаева Д.И., Базарбаев М.И.	241
МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА КОСТНО-СУСТАВНОЙ СИСТЕМЫ КРЫС ПРИАЛЛОКСАНОВОМ ДИАБЕТЕ	243
Шатурсунова М.А.	243
ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ МЕЗСОЗИФЕНАУ КРЫС ПРЕПУБЕРТАТНОГО ВОЗРАСТА.	244
Собиров Э.Ж.....	244
ХРОНИЧЕСКИЙ ПАНКРЕАТИТ КАК МЕДИКО- СОЦИАЛЬНАЯМУЛЬТИДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА.....	245
Тулкунова Ш.А.....	245
КИМЙОВИЙ ВО'YOQLAR BILAN ISHLOVCHI XODIMLARDA PARODONTKASALLIKLARI RIVOJLANISHI VA TARQALISHI	246
Usmonov R.J., Gulmanov I.D., Nortayev A.B.....	246
МЕСТНО КРОВООСТАНАВЛИВАЮЩЕЕ ДЕЙСТВИЕ ОКСИЦЕЛЛЮЛОЗЫ НАМОДЕЛИ ПАРЕНХИМАТОЗНОГО КРОВОТЕЧЕНИЯ	248

Хабибуллаев Ж.А., Абдурахмонов Ж.А., Шомуротов Ш.А., Ахмедов О.Р., Тураев А.С....248
ОПРЕДЕЛЕНИЕ АГГЛЮТИНОГЕНОВ А, В, Н В ПЯТНАХ СПЕРМЫ,
ПОДВЕРГНУТЫХ ФИТАГГЛЮТИНАЦИОННОМУ ИССЛЕДОВАНИЮ 249